

Ku2019/01708/CSM
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kulturrådets yttrande över remiss av Institutet för språk och folkminnets rapport Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, avseende jiddisch och romani chib

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig om remiss av Institutet för språk och folkminnets rapport Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, avseende jiddisch och romani chib.

Kulturrådets utgångspunkter

Kulturrådets uppdrag utgår från de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Kulturrådet har i uppdrag – formulerat i myndighetens instruktion, bidragsförordningar och regleringsbrev – att främja de nationella minoriteternas och det samiska folkets språk och kultur. Det handlar både om att stödja gruppernas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige, och att verka för att kulturinstitutioner och andra aktörer i samverkan med grupperna ska synliggöra och på annat sätt främja minoriteternas kultur, och kulturarv.

Kulturrådet har ett särskilt ansvar enligt förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt regleringsbrev att främja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, i original samt i översättning, till *samtliga* nationella minoritetsspråk. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet. På litteraturområdet finns ett stöd för planerad utgivning av litteratur för nationella minoriteter även ett efterhandsstöd för litteratur som även det omfattar utgivning i original eller översättning till nationella minoritetsspråk. Till de olika litteraturstöden är ett distributionsstöd knutet. Genom distributionsstödet når de titlar som får dessa utgivningsstöd ut till folkbibliotek i hela landet.

I Kulturrådets uppdrag ingår fortsatt att fördela medel för att främja översättning av svensk litteratur i utlandet. Med svensk litteratur avser Kulturrådet litteratur skriven på svenska eller på något av de nationella minoritetsspråken och som är utgiven i Sverige.

Kulturrådet fördelar även produktionsstöd till kulturtidskrifter som ges ut på de nationella minoritetsspråken eller som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet.

Kulturrådets insatser bidrar till revitalisering av de nationella minoritetsspråken och den nationella minoritetslitteraturens framtid.

2017–2019 hade Kulturrådet ett särskilt uppdrag att främja ökad utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk och att tillsammans med romska minoriteten genomföra läsfrämjande insatser. Uppdraget slutrapporterades i mars 2020. Under arbetet framgick att alla nationella minoriteter efterfrågar berättelser med ett inifrånperspektiv, skrivna av personer som identifierar sig som nationell minoritet. Samtidigt framkom önskemål om översättningar av populär litteratur, lättlästa böcker och fler barn- och ungdomsböcker på alla nationella minoritetsspråk. Kulturrådets bedömning är att det behövs ytterligare resurser för att främja utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk.

Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet ställer sig överlag positivt till förslaget att inrätta språkcentrum för jiddisch och romani chib.

Kulturrådet anser att språkcentrumen bör samarbeta med så många som möjligt utifrån de mål och syften som finns för verksamheten. Kulturrådet efterlyser därför en större samordning på myndighetsnivå för språkcentrumens koppling till satsningar som andra myndigheter och aktörer genomför inom språkrevitalisering, kulturarv och nationella minoriteter. Inte minst Kulturrådets egna insatser som till exempel att främja utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk och läsfrämjande insatser tillsammans med romska minoriteten. De lärosäten som är knutna till respektive nationellt minoritetsspråk och som omnämns i slutredovisningen är även de viktiga samarbetsaktörer.

Kulturrådet saknar en koppling till litteratur och bibliotek som bör betraktas som verktyg/verksamheter för språkrevitalisering. Vi noterar att den Nationella biblioteksstrategin och dess förslag avseende nationella minoriteter och minoritetsspråk inte beaktats i arbetet med förslaget.

Vidare saknas en tydlig beskrivning av hur språkcentrumen ska förhålla sig till projektmedlen för revitalisering som Institutet för språk och folkminnen förfogar över samt till myndighetens språkvårdande arbete för respektive språk (punkt 7.2.3). De varandra närliggande begreppen språkvård och språkrevitalisering definieras men nyttjas inte för att beskriva språkcentrumens uppdrag och verksamhet och hur dessa ska förhålla sig till den egna myndighetens och andra myndigheters och organisationers uppdrag och verksamhet.

Kulturrådet ställer sig positivt till förslaget att inrätta en styrgrupp med representanter från minoriteterna och språkbärarna för att säkra inflytande över verksamhetens inriktning.

Avslutningsvis noterar vi att rapporten återspeglar att arbetet genomförts i samråd med de som identifierar sig som nationell minoritet, något som vi ser som en grundförutsättning.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kajsa Ravin efter föredragning av handläggaren Bella Lawson. I beredningen av ärendet har även enhetschefen Lotta Brilioth Biörnstad, utredaren Signe Westin, handläggaren Cecilia Brisander och ställföreträdande enhetschefen Susanne Bergström Larsson deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin
Generaldirektör